

2017, 2(2), 151-161

Hemşirelik Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ile Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişki

The Relationship between Nursing Students' Violent Tendencies and Gender Perceptions

Funda ÖZPULAT*

¹Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık Yüksekokulu, Konya, Türkiye

Özet

Amaç: Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik olarak planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmanın evrenini bir sağlık yüksekokulunun hemşirelik bölümündeki 290 öğrenci oluşturmaktadır. 28 Kasım 2016 - 26 Aralık 2016 tarihleri arasında veriler toplanmış, gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 220 öğrenciyle çalışma yürütülmüştür. Çalışma sonunda elde edilen veriler SPSS 17.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiş, tanımlayıcı istatistik hesaplamaları yanı sıra, Mann-Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi ve Spearman Korrelasyon Analizi uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları 17 ile 25 arasında değişmekte, yaşlarının aritmetik ortalamasının 20.22 ± 1.43 olduğu görülmektedir. Şiddet Eğilim Ölçeği puan ortalamaları 38.86 ± 9.33 , Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puan ortalamaları 91.36 ± 16.83 'dür. Öğrencilerin cinsiyetleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Sonuç: Öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişki incelendiğinde negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu saptanmıştır. Hemşirelik öğrencileri, gerek geleceğin yetişkin bireyleri olmaları, gerekse dezavantajlı birçok gruba ulaşabilecek profesyonel sağlık gücünü oluşturmaları nedeniyle ayrı bir öneme sahiptir. Eğitim müfredatlarına şiddet, toplumsal cinsiyet ve şiddet eğilimi ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki ilişkiyi ele alan konuların dahil edilmesi, öğrencilerin mesleki gelişimlerine ve ileride sunacakları sağlık hizmetinin kalitesine katkıda bulunabileceği gibi, toplumun bilinç ve farkındalığının artmasında da etkili olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencisi, Şiddet, Cinsiyet

*Yazışma Adresi: Funda Özpulat, Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık Yüksekokulu, Konya, Türkiye.

E-posta adresi: funda-ozpulat@hotmail.com / Tel: 03328130572-5350

Gönderim Tarihi: 30 Nisan 2017. Kabul Tarihi: 14 Haziran 2017.

Abstract

Objective: This study was planned to determine the relationship between university students' violence tendencies and gender perceptions.

Material and Methods: The universe of the study is composed of 290 students at Nursing Department of a Health School. Data were collected between November 28, 2016 and December 26, 2016, and the study was conducted with 220 students voluntarily agree to participate in the research. The data obtained at the end of the study were evaluated using the SPSS 17.0 package program. In addition to the descriptive statistical calculations, Mann-Whitney U Test, Kruskal Wallis Test and Spearman Correlation Analysis were applied.

Results: The age of students participating in the study ranged from 17 to 25 and it is seen that their age average was 20.22 ± 1.43 . The average score of the Violence Tendency Scale was 38.86 ± 9.33 , and the average score of the Gender Perception Scale was 91.36 ± 16.83 . There is a statistically significant difference between students' genders and gender perceptions.

Conclusion: When the relationship between students' violence tendencies and gender perceptions is examined, it is found that there is a significant relationship in the negative direction. Nursing students have particular importance not only they are adult individuals of the future but also they constitute the professional health power that can reach many disadvantaged groups. Integrating subjects that address violence, gender and the relationship between violence tendency and gender perception into the curriculum will be influential for raising awareness of the society as well as contributing to the professional development of the students and the quality of healthcare they will present in the future.

Keywords: Nursing Student, Violence, Gender

© 2017 Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. Tüm Hakları Saklıdır.

---

1. Giriş

Türk dil kurumu tarafından "Bireye üreme işinde ayrı bir rol veren ve erkekle dişiyi ayırt ettiren yaradılış özelliği, eşey, cinslik, seks" olarak tanımlanan cinsiyet çeşitli disiplinler tarafından ele alınmakta ve birçok yönü ile incelenmektedir (Türk Dil Kurumu, 2017; Dökmen, 2004). Cinsiyet kavramı, biyolojik cinsiyet ve toplumsal cinsiyet olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Biyolojik cinsiyet (sex), kadın ve erkek cinsine özgü genetik ve yapısal farklılıkları belirtirken, toplumsal cinsiyet (gender), ait olunan kültür ve toplumun sebep

olduğu farklılıklara dayanmaktadır (Konuk, 2014). Başka bir ifadeyle, cinsiyet doğal, biyolojik ve değişmez görülürken, toplumsal cinsiyet (gender) insan tarafından oluşturulan, zamana, kültüre ve ailelerin özelliklerine göre değişebilen kavramları belirtmektedir. Kadın ve erkek olarak yaşadığımız toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediğiyle ilgili bir kavramdır (Akın, 2007; Bhasin, 2003). Kadın ve erkek arasındaki ilişki ve rol dağılımları sadece biyolojik farklılıklar tarafından değil, siyasi, sosyal ve ekonomik yapılar tarafından da belirlenmekte, kadın ve erkeğe atfedilen tüm farklılıklar, yüklendikleri tüm roller ve ilişkiler sosyal olarak yapılandırılmaktadır (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2006).

Ailenin bulunduğu toplumsal çevre ve alınan eğitimlerin etkisiyle kız ve erkek çocuklar cinsiyetlerine uygun rolleri edinmekte ve toplumsal cinsiyet kimliklerini kazanmaktadır. Geleneksel toplumlarda kadınlar için ev işlerini yürütme ve çocuk bakımı gibi işler ön plana çıkarken, erkeklerde işle ilgili roller aile rollerinden daha önemli hale gelmekte, kadına biçilen rol ve beklentiler eğitim, evlilik ve iş hayatı gibi alanları büyük ölçüde etkilemektedir (Dinç, 2010; Powell & Greenhaus, 2010). Toplumsallaşma sürecinde dayatılan bu cinsiyetçi rol ve yaklaşımlar, kadının iş hayatına girmesini ve ileriye yönelik beklenti geliştirmesini olumsuz yönde etkilemekte, bunun sonucunda kadınlar geleneksel rollerini aksatmayacak işlere yönelmekte ya da her iki rolünü yerine getirirken daha fazla çaba harcamak zorunda kalmaktadır (Dinç, 2010).

Şiddet olgusu insanlık tarihi kadar eski, ancak modern dünyanın üstesinden gelmekte zorlandığı bireysel ve sosyal bir gerçektir. Yaşamımızın hemen hemen her alanında karşımıza çıkan şiddetin boyutları giderek artmakta, önüne geçilemeyen bir şekilde pek çok kişinin hayatını, fiziksel ve ruhsal sağlığını, huzurunu ve mutluluğunu etkileyen gizli bir tehlike olarak varlığını sürdürmektedir. Şiddetin bu denli yaygın olması ise, insan yaşamının kaçınılmaz bir parçasıymış gibi algılanmasını ve sessiz bir kabullenışı de beraberinde getirmektedir (Page & İnce, 2008; Özgür, Yörükoğlu & Baysan, 2011). Şiddet eylemleri, korkunun, bencilliğin, gururun en direkt tepkisidir. Güç kullanarak, o anda kendisini koruyamayacak ya da başkası tarafından korunamayacak bir insana fiziksel varlığına tepki olarak ya da kasıtlı olarak zarar veren ya da bir insanı yok eden eylemlerdir (Kuçuradi, 2007).

Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasını, tekrarlanmasını, türü ve ağırlığını etkileyen birçok faktör bulunmakla birlikte, şiddetin temel kaynağı asıl olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadın ve erkek arasındaki ataerkil toplum yapısından kaynaklanan asimetrik güç ilişkisidir (Başar & Demirci, 2015). Erkeğin daha sert, güçlü ve baskın olması gerektiği yönündeki toplumsal algı ise, fiziksel olarak daha zayıf ve

güçsüz durumdaki kadına ve çocuğa yönelik şiddeti gündeme getirmektedir. Diğer bir ifadeyle toplumsal yapıdaki erkek egemen ideoloji (siyasal, sosyal, ekonomik vb. yapılar), şiddeti doğurmakta, beslemekte ve en önemlisi de kadınların yardım almalarını engelleyerek şiddetin sürmesini sağlamaktadır (Gökkaya, 2009).

Şiddet türü olarak en fazla fiziksel şiddet gündeme gelmesine karşın, sözel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddet türleri de bireylerin yaşamını olumsuz etkilemektedir. Şiddete maruz kalan bireylerde fiziksel yaralanmalar, bilinç kaybı, ilaç ve alkol kullanımı, depresyon, kabus görme, güvensizlik, uykusuzluk, intihar girişimi, sosyal izolasyon ve baş ağrıları gibi şikayetler daha fazla görülmekte, benlik saygısının düşmesine neden olabilmekte, bireyin kendi sağlığını kötü algılamasına yol açabilmektedir (Özlem & Coşar, 2009; Evren, Tokuç & Ekuklu, 2011). İnsan yaşamı üzerinde birçok olumsuz etkisi olan şiddet kavramının ve bireylerin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması, bu ilişkiyi ortaya çıkaracak çalışmaların planlanması, yarının toplumsal yapısını kuracak olan gençlerin konuyla ilgili bilinç ve farkındalık düzeylerinin artırılması, sorunun çözülmesi adına atılmış önemli adımlar arasında yer almaktadır.

Hemşirelik mesleği sağlık profesyonelleri arasında yeri tartışılmaz bir grubu oluşturmakta, sunduğu hizmetler ve ulaşabildiği kitleler bakımından sağlığın korunması ve geliştirilmesi faaliyetlerinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Hemşirelerin başta acil servisler olmak üzere çalışma alanlarının çok çeşitli olması, hizmet sundukları toplumun üyeleriyle bire bir iletişim kurmaları ve şiddet vakaları ile en fazla karşılaşan meslek grubunu oluşturmaları gibi nedenlerle, hemşirelerin cinsiyetle ilgili konularda bilinçlenmeleri bu konulara farkındalıklarını arttıracak, mezuniyet sonrası sunacağı hizmetlerde konuya duyarlılık göstermelerine ve yaklaşımlarının daha etkili olmasına neden olacaktır.

2. Gereç ve Yöntem

Araştırmanın evren ve Örneklemi

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik olarak planlanmıştır. Çalışmanın evrenini bir sağlık yüksekokulunun hemşirelik bölümündeki 290 öğrenci oluşturmaktadır. Okul yönetimden gerekli izinlerin alınmasının ardından, 15 Kasım 2016 tarihinde 20 öğrenciye anketin ön uygulaması yapılmış, ön uygulama sonrasında anlaşılmayan ya da eksik görülen sorular düzeltilerek çalışmanın asıl uygulamasına geçilmiştir. Araştırma 28 Kasım 2016-26 Aralık 2016 tarihleri arasında yürütülmüş, çalışma süresince araştırmacı tarafından geliştirilen

anket formu, gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 220 öğrenciye uygulanmıştır. Anket formu her sınıfa ayrı olacak şekilde ve uygun ders saatleri dikkate alınarak dağıtılmış, öğrencilere cevaplamaları için 15-20 dakika süre verilerek ve eksiksiz doldurmaları beklenerek formlar tekrar toplanmıştır.

Veri Toplama

Araştırmada kullanılan veri toplama formu; Sosyodemografik Özellikler, Şiddet Eğilim Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği olmak üzere 3 bölümden oluşmaktadır.

Anketin ilk bölümünde; öğrencilerin yaşını, sınıfını, cinsiyetini, ailenin ekonomik durumunu, aile tipini, anne ve babasının öğrenim durumlarını öğrenmeye yönelik 7 soru yanı sıra, son 6 ay içerisinde herhangi bir kavgaya karışma durumlarını sorgulamaya yönelik 1 soru yer almaktadır.

Anketin ikinci bölümünde; Şiddet Eğilim Ölçeği bulunmaktadır. Bu ölçek Göka, Bayat ve Türkçapar (1995) tarafından Milli Eğitim Bakanlığı adına yapılan bir araştırmada, ortaöğrenim öğrencilerinin şiddet eğilimlerini ölçmek için geliştirilmiştir. Daha sonra, ölçeğin temel yapısı yeniden desenlenmiş ve kapsam geçerliği sağlanarak, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun "Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet" (1998) konulu araştırmasında kullanılmıştır. Ölçekteki 20 soru dörtlü Likert tipi (1) "hiç uygun değil" den, ..., (4) "çok uygun"a değişen puanlama uygulanarak yapılmaktadır. Yüksek puan, bireylerin saldırganlık ve şiddet eğilimlerinin fazla olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan puanlara göre, 1-20 arası puan "çok az", 21-40 arası puan "az", 41-60 arası puan "fazla" ve 61-80 arası puan "çok fazla" şiddet eğilimi olarak değerlendirilmektedir (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 1998).

Anketin üçüncü bölümünde; Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği bulunmaktadır. Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilen ve geçerlilik güvenilirlik çalışması yapılan Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği bireylerin değişik alanlara ilişkin toplumsal cinsiyet rollerini nasıl algıladıklarıyla ilgili tutumlarını ölçme özelliğine sahiptir. Geliştirilen bu ölçekte toplam 25 madde bulunmaktadır. Maddelerin 10'u olumlu, 15'i olumsuz olarak yazılmıştır. Beşli Likert şeklinde oluşturulan ölçekte maddelerde belirtilen düşünceye, bireylerden "tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), tamamen katılmıyorum (1) olmak üzere beş derecede görüş bildirmeleri istenmekte, olumsuz maddeler tersten hesaplanmaktadır. Ölçekte 2., 4., 6., 9., 10., 12., 15., 16., 17.,18., 19., 20., 21., 24. ve 25. Maddeler olumsuz olup tersten hesaplanmaktadır. Buna göre, ölçekten alınabilecek puanlar 25- 125 aralığında olup, yüksek puanlar toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğunu ifade etmektedir (Altınova & Duyan, 2013).

Verilerin Değerlendirilmesi

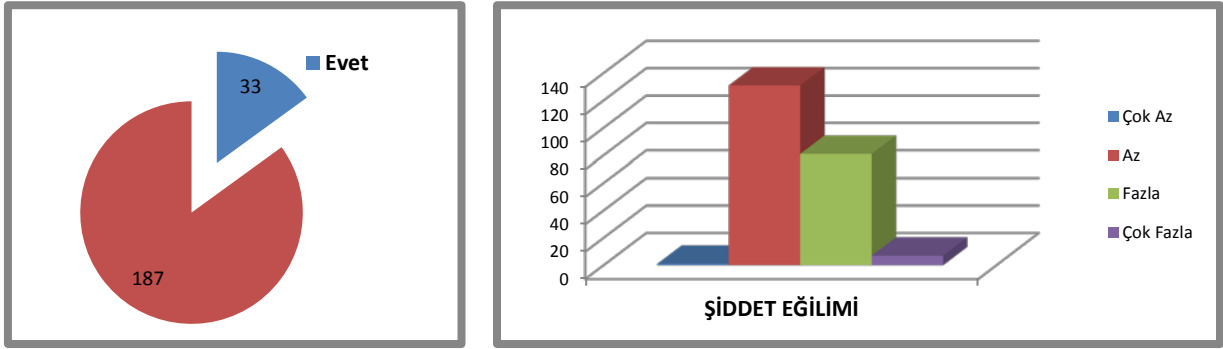
Çalışma sonunda elde edilen veriler SPSS 17.0 (Statistical Package for Social Sciences for Windows) paket programı kullanılarak değerlendirilmiş, tanımlayıcı istatistik hesaplamaları yanı sıra, Mann-Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi ve Spearman Korrelasyon Analizi uygulanmıştır.

3. Bulgular

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri

	Min-Max	Arit. Ort±S.S
Yaş	17-25	20.22±1.43
Cinsiyet	n	%
Kız	166	75.5
Erkek	54	24.5
Sınıf		
1.Sınıf	46	20.9
2.Sınıf	45	20.5
3.Sınıf	65	29.5
4.Sınıf	64	29.1
Gelir Durumu		
Gelir Giderden Az	61	27.7
Gelir Gidere Denk	148	67.3
Gelir Giderden Çok	11	5.0
Aile Tipi		
Çekirdek Aile	179	81.4
Geniş Aile	33	15.0
Parçalanmış Aile	8	3.6
Annesinin Öğrenim Durumu		
İlköğretim ve Altı	190	86.4
Ortaöğretim	26	11.8
Lisans ve Üstü	4	1.8
Babasının Öğrenim Durumu		
İlköğretim ve Altı	143	65.0
Ortaöğretim	49	22.3
Lisans ve Üstü	28	12.7
Toplam	220	100.0

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları 17 ile 25 arasında değişmekte, yaşlarının aritmetik ortalamasının 20.22±1.43 olduğu görülmektedir. Büyük çoğunluğu (%75.5) kız öğrencilerden oluşurken, %29.5'i 3. sınıf, %29.1'i 4. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %67.3'ü gelirlerinin gidere denk olduğunu belirtirken, %81.4'ünün aile yapısı çekirdek aile, %81.4'ünün annesi, %65'inin babası ilkokul mezunudur.

Şekil 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Son 6 Ay İçerisinde Kavgaya Karışma Durumları ve Şiddet Eğilimi Ölçeğinden Aldıkları Puanlar

Öğrencilerin %15'i son 6 ay içerisinde kavgaya karışırken, büyük çoğunluğu son 6 ay içerisinde herhangi bir kavgaya karışmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlasının (%59.5) şiddet eğilimi az, %36.8'inin fazla olarak saptanmış, şiddet eğilimi çok fazla olan sadece 7 kişi bulunduğu görülmüştür.

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri İle Ölçek Puanlarının Karşılaştırması

	Min-Max			Arit. Ort±S.S		
Şiddet Eğilim Ölçeği	20.00-77.00			38.86±9.33		
Toplumsal Cinsiyet Ölçeği	44.00-125.00			91.36±16.83		
	Şiddet Eğilim Ölçeği			Toplumsal Cinsiyet Ölçeği		
Sınıf	X ²	sd	p*	X ²	sd	p*
1.Sınıf	1.880	3	.598	1.417	3	.701
2.Sınıf						
3.Sınıf						
4.Sınıf						
Gelir Durumu	3.965	2	.138	.631	2	.729
Gelir Giderden Az						
Gelir Gidere Denk						
Gelir Giderden Çok						
Aile Tipi	.272	2	.873	2.102	2	.350
Çekirdek Aile						
Geniş Aile						
Parçalanmış Aile						
Annesinin Öğrenim Durumu	.80	2	.961	7.723	2	.021
İlköğretim ve Altı						
Ortaöğretim						
Lisans ve Üstü						
Babasının Öğrenim Durumu	2.053	2	.358	3.554	2	.169
İlköğretim ve Altı						
Ortaöğretim						
Lisans ve Üstü						

*Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 2'ye göre, Şiddet Eğilim Ölçeği puanları 20 ile 77, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları 44 ile 125 arasında değişmektedir. Şiddet Eğilim Ölçeği puan ortalaması 38.86 ± 9.33 iken, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puan ortalaması 91.36 ± 16.83 olarak saptanmıştır. Yapılan analizler sonunda; sınıf, aile tipi, gelir durumu ve babanın öğrenim durumunu ile öğrencilerin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı (>0.05), annenin öğrenim durumuna göre öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısının değiştiği, öğrenim durumu yükseldikçe toplumsal cinsiyet algısının arttığı saptanmıştır (<0.05).

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsiyetleriyle Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Algılarının Karşılaştırılması

	Şiddet Eğilim Ölçeği			Toplumsal Cinsiyet Ölçeği		
	Mann-Whitney U	Z	p*	Mann-Whitney U	Z	p*
Cinsiyet	3745,500	-1.814	.070	1657.000	-6.955	.000
Kız						
Erkek						

*Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır.

Tablo 3'e göre, öğrencilerin cinsiyetleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmakta (<0.05), kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Hemşirelik Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri İle Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişki

Correlations	Şiddet Eğilimi Ölçeği		Toplumsal Cinsiyet Ölçeği
Şiddet Eğilimi	r	1	-.153**
	p		.023
	n	220	220
Toplumsal Cinsiyet Algısı	r	-.153*	1
	p	.023	
	n	220	220

*Correlation is significant at the 0.05level (2-tailed).

Tablo 4 incelendiğinde, hemşirelik öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu ($r=-.153$; $p<0.05$), şiddet eğilimi yüksek olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının daha düşük olduğu görülmüştür.

4. Tartışma

Dünyada ve Türkiye’de şiddetin her türünün ciddi boyutlarda olduğu bilinmekte, sosyal bir sorun olması yanı sıra, fiziksel, sosyal ve ruhsal sağlığı etkileyen ve önemli bir halk sağlığı sorunu olan şiddetin boyutlarını ortaya koyan birçok çalışma bulunmaktadır (Garcia, Jansen, Ellsberg, Heise & Watts, 2005; Garcia, Jansen, Ellsberg, Heise & Watts, 2006; European Union Agency for Fundamental Rights, 2014; Paulo, 2006; Kırımsoy, 2003; Turla, Dündar & Özkanlı, 2010; UNICEF, 2016; Sandra & Martin, 2004; Sokoloff & Dupont, 2005).

Araştırmada kullanılan Şiddet Eğilimi Ölçeğinde; 1-20 arası puan “çok az”, 21-40 arası puan “az”, 41-60 arası puan “fazla” ve 61-80 arası puan “çok fazla” şiddet eğilimi olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin %59.5’inin şiddet eğilimi az, %36.8’inin fazla olarak saptanmış, şiddet eğilimi çok fazla olan sadece 7 kişi bulunduğu görülmüştür. Babacan Gümüş, Şıpkın, Tuna ve Keskin’in 375 üniversite öğrencisiyle yaptığı (2015) çalışmada, araştırmamızda bulduğumuz sonuçlardan biraz daha yüksek sonuçlar elde edilmiş, %57.3’ünün şiddet eğiliminin düşük, %40’ının yüksek olduğu bulunmuştur. Çetin’in 200 genç erişkinle yaptığı diğer bir çalışmada, %53’ünün şiddet eğilimi düşük, %40.5’inin orta düzeydedir. Uysal (2003) tarafından yürütülen ve yaptığımız çalışmaya benzer sonuçlar elde edilen diğer bir araştırmaya göre ise, öğrencilerin yarısından fazlasının şiddet eğilimi (%57.8) düşük düzeydedir.

Toplumda var olan geleneksel kadın erkek rollerine karşı eşitlikçi bir yaklaşımı sağlayacak eğitim anlayışı çocukluktan itibaren her yaştaki bireye, gerek örgün eğitim gerekse yaygın eğitim yoluyla aşılanmalıdır (Günay & Bener, 2011). Kadının toplumsal anlamda rol ve statüsünün doğru yerde olması ülkenin gelişimi açısından da son derece önemlidir ve bunun yolu da bilinçli ve nitelikli bir eğitim süreciyle gerçekleşebilir (Özaydınlık, 2014). Yapılan çalışmada, annenin öğrenim durumuna göre öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısının değiştiği, öğrenim durumu yükseldikçe toplumsal cinsiyet algısının arttığı saptanmıştır (<0.05). Benzer olarak Pınar, Taşkın ve Eroğlu’nun 350 üniversite öğrencisiyle yaptığı (2008) çalışmada annesi üniversite mezunu olan grubun daha modern kadın-erkek anlayışına sahip olduğu belirlenmiştir. Yine yapmış olduğumuz çalışmaya benzer olarak, Kodan Çetinkaya’nın 300 üniversite öğrencisiyle yaptığı (2013) çalışmada, öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarının ise anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur.

Yapılan çalışmada, gelir durumuna göre öğrencilerin şiddet eğilimlerinin değişmediği saptanmıştır (>0.05). Elde ettiğimiz sonuçlardan farklı olarak Ağlamaz'ın 1223 lise öğrencisiyle yaptığı (2006) araştırmada, öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi ile Saldırganlık Ölçeği puanları arasındaki ilişkinin 0.001 düzeyinde anlamlı olduğu ve ailesinin aylık gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı'nın 460 lise öğrencisiyle (2011) yaptığı çalışmada, gelirlerini giderlerinden fazla olarak belirten öğrencilerde şiddet eğiliminin daha fazla olduğu görülmüş, Yakut'un (2012) dindarlık-şiddet eğilimi ilişkisini araştırdığı ve 710 öğrenci ile yürüttüğü diğer bir çalışmanın sonucuna göre ise, yaptığımız araştırmaya benzer sonuçlar elde edilerek şiddet eğiliminin gelire göre değişmediği belirlenmiştir.

Çalışma sonuçları incelendiğinde, cinsiyetlerine göre öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının değiştiği (<0.05), kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer olarak, Özpulat'ın 247 öğrenciyle yaptığı (2016) çalışma sonunda, öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısının cinsiyete göre değiştiğini saptamıştır. Bu çalışmalardan farklı olarak, Bolsoy, Egelioglu, Şen, Er ve Sevil üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri ($n=399$) ile yaptıkları (2010) çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde fazla geleneksel cinsiyet algısına sahip olduğunu ortaya koyarken, kızların erkeklere nazaran daha eşitlikçi tutum ve rollere sahip olduklarını, erkeklerin ise daha geleneksel cinsiyet rollerine sahip olduklarını ortaya koyan çalışmalarda bulunmaktadır (Seçgin & Tural, 2011; Vefikuluçay, Demirel, Taşkın & Eroğlu, 2007; Pınar, Taşkın & Eroğlu, 2008).

Şiddet eğilimi ile toplumsal cinsiyet algısı arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda, öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki negatif yönde bir ilişki bulunduğu, şiddet eğilimi az olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının daha yüksek, şiddet eğilimi fazla olan öğrencilerin ise toplumsal cinsiyet algılarının daha düşük olduğu saptanmıştır. Kodan Çetinkaya'nın 300 üniversite öğrencisiyle yaptığı (2013) çalışmada, elde ettiğimiz sonuçlara benzer olarak, şiddet eğilimi ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar arasında ters yönde anlamlı bir ilişki bulunmuş, öğrencilerinin şiddet eğilim puanları arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum puanlarının da arttığı belirlenmiştir.

5. Sonuç

Araştırmaya katılan öğrencilerden elde edilen bulgular incelendiğinde; öğrencilerin yarısından fazlasının şiddet eğiliminin az olduğu, şiddet eğilimi çok fazla olan sadece 7 kişi bulunduğu görülmüştür. Annelerinin

öğrenim durumuna göre öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı değişmekte, öğrenim durumu yükseldikçe toplumsal cinsiyet algısı artmaktadır. Ayrıca, kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki negatif yönde bir ilişki bulunmakta, şiddet eğilimi az olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının daha yüksek, şiddet eğilimi fazla olan öğrencilerin ise toplumsal cinsiyet algılarının daha düşük olduğu görülmektedir.

Hemşirelik öğrencileri, gerek geleceğin yetişkin bireyleri olmaları, gerekse dezavantajlı birçok gruba ulaşabilecek profesyonel sağlık gücünü oluşturmaları nedeniyle ayrı bir öneme sahiptir. Araştırmanın yapıldığı sağlık yüksekokulu dahil olmak üzere, ülkemizdeki birçok hemşirelik okulu kız öğrenci ağırlıklıdır. Çocukluk yıllarından itibaren erkeklere bakış açısının değişmesinde, eşitlikçi bir cinsiyet tutumunun benimsenmesi ve topluma olumlu davranışların kazandırılmasında, kızların eğitiminin, bilinç ve farkındalık kazanmasının önemi tartışılmazdır. Eğitim müfredatlarında şiddet-toplumsal cinsiyet ilişkisi “Kadın Doğum Hemşireliği” ya da “Halk Sağlığı Hemşireliği” gibi derslerde yüzeysel olarak ele alınmakta, öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısını arttırabilecek ayrı bir ders olarak çoğunlukla müfredatlarda yer almamaktadır. Eğitim müfredatlarında şiddet eğilimi ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki ilişkiyi ele alan konuların dahil edilmesi ve sürelerinin arttırılması, toplumsal cinsiyet algısını ele alan seçmeli derslerin programlara eklenmesi, hemşirelik öğrencilerinin bakış açılarını ve algılarının geliştirmede etkili olabilir. Ayrıca, düzenlenecek seminerlerde şiddet eğilimi-toplumsal cinsiyet ilişkisinin ele alınması, şiddet eğilimini azaltmak ve cinsiyet algısını arttırabilmek için uygulanabilecek yaklaşımların seminer konularına dahil edilmesi, öğrencilerin konuyu araştırarak ve tartışarak farklı çözüm yolları bulmalarına katkıda bulunabilir. Tüm bu yaklaşımlar öğrencilerin mesleki gelişimlerine ve ileride sunacakları sağlık hizmetinin kalitesine katkıda bulunabileceği gibi, toplumun bilinç ve farkındalığının artmasında da etkili olabilir. Çalışma yaşamına katılan hemşirelerde ise, özellikle şiddet vakalarının çok görüldüğü acil servisler olmak üzere düzenlenecek hizmet içi eğitim programları, hemşirelerin profesyonel yaklaşım kazanmalarını sağlayabileceği gibi, hizmet sunulan gruplarda şiddet eğiliminin azalmasına, şiddetin erken ortaya çıkarılıp ele alınmasına ve kadınların güçlenmesine katkıda bulunabilir. Ülkemizde toplumun farklı gruplarında cinsiyet algısını ortaya koyan araştırma sayısının arttırılması ve şiddet eğilimi-toplumsal cinsiyet algısı ilişkisinin incelenmesi ise, hangi yaş grubuna nasıl bir yaklaşım sunulması gerektiği konusunda yararlı olabilir.

Kaynaklar

- Ağlamaz, T. (2006). Lise öğrencilerinin saldırganlık puanlarının kendini açma davranışı, okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin aylık gelir düzeyi açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akın, A. (2007). Toplumsal cinsiyet (gender) ayrımcılığı ve sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(2), 1-9.
- Altınova, H. H. & Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.
- Altuntaş, O. & Altınova, H. H. (2015). Toplumsal cinsiyet algısı ile sosyo-ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6), 83-100.
- Babacan Gümüş, A., Şıpkın, S., Tuna, A. & Keskin, G. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemler internet kullanımı, şiddet eğilimi ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki. *TAF Prev Med Bull*, 14(6), 460-467.
- Başar, F. & Demirci, N. (2015). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve şiddet. *KASHED*, 2(1), 41-52.
- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. (1998). Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Bilim Serisi, Yayın No: 113. Ankara.
- Bhasin, K. (2003). Toplumsal cinsiyet, bize yüklenen roller (Çev. Kader Ay), Kadav Yayınları: İstanbul.
- Bolsoy, N., Egeliolu, N., Şen, S., Er, S. & Sevil, Ü. (2010). Öğrencilerin boyun eğici davranış ve toplumsal cinsiyet algısı. I. Uluslararası Kadın ve Sağlık Kongresi. Poster Bildiri, 3-5 Haziran 2010. Sakarya.
- Çetin, Ö. I. (2016). Genç erişkin erkeklerde şiddet eğilimi ve psikolojik durum ile ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Dinç Kahraman, S. (2010). Kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *DEUHYO ED*, 3 (1), 30-35.
- Dökmen, Y. Z. (2004). Toplumsal cinsiyet: Sosyal psikolojik açıklamalar. 1. Baskı. Sistem Yayıncılık: İstanbul.
- Evren, H., Tokuç, B. & Ekuklu, G. (2011). Trakya üniversitesi öğrencilerinde şiddet davranışları ve algılanan sağlık ilişkisi. *Balkan Med J*, 28, 380-384.
- European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). Violence against women: An EU-wide survey: Main results. Publications Office of the European Union: Luxembourg.

- Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M., Ellsberg, M., Heise, L. & Watts, C. (2005). WHO Multi-country study on women's health and domestic violence against women: Initial results on prevalence, health outcomes and women's responses. WHO publications: Geneva.
- Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M., Ellsberg, M., Heise, L. & Watts, C. (2006). Prevalence of intimate partner violence: Findings from The WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *Lancet*, 368, 1260-69.
- Gökkaya, V. (2009). Türkiye'de şiddetin kadın sağlığına etkileri. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 10(2), 167-179.
- Günay, G. & Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *TSA*, 15(3), 157-171.
- Güneş, A. (2015). Lise öğrencilerinin şiddet ve değer eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Rize ili örneği). Yayınlanmamış Doktora Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2006). Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün rolü. KSGM Yayınları: Ankara.
- Kırımsoy, E. (2003). Suç işlemiş ve suç işlememiş ergenlerin algıladıkları duygusal ezimin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne*, 1(2), 21-43.
- Konuk, B. (2014). Avrupa birliği hukukunda cinsiyet ayrımcılığına ilişkin temel kavramların değerlendirilmesi. Erişim: (<http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/20-Bahar-KONUUK.pdf>). Erişim tarihi: 20.03.2017.
- Kuçuradi, I. (2007). Şiddete felsefeyle bakınca. Şiddet Sempozyumu. Türk Tabipler Birliği Yayınları. 3 Mart 2007. Ankara.
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye'de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(33), 93-112.
- Özgür, G., Yörükoğlu, G. & Baysan Arabacı, L. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 53-60.

- Özlem Gürkan, C.& Coşar, F. (2009). Ekonomik şiddetin kadın yaşamındaki etkileri. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3), 125-129.
- Özpulat, F. (2016). Üniversite öğrencilerinin öz yeterlilik düzeyi ile toplumsal cinsiyet algısı ilişkisi: Beyşehir örneği. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 1222-1232.
- Page, A. Z.& İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (22), 81-94.
- Paulo Sérgio, P. (2006). World report on violence against children. Erişim: (<https://www.unicef.org/violencestudy/Cover%20World%20Report%20on%20Violence%20against%20Children.pdf>). Erişim Tarihi: 12.02.2017.
- Pınar, G., Taşkın, L. & Eroğlu, K. (2008). Başkent üniversitesi öğrenci yurdunda kalan gençlerin toplumsal cinsiyet rol kalıplarına ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 15(1), 47–57.
- Powell, G.N.& Greenhaus, J. H. (2010). Sex, gender, and decisions at the family- work interface. *Journal of Management*, 364, 1011-1039.
- Sandra, L.& Martin, S. C. (2004). Gender-based violence and HIV/AIDS: recognising links and acting on evidence. *The Lancet*, 363(9419), 1410-1411.
- Seçgin, F.& Tural, A. (2011). Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6,(4), 2446-2458.
- Sokoloff, N. J.& Dupont, I. (2005). Domestic violence at the inter sections of race, class, and gender: challenges and contributions to understanding violence against marginalized women in diverse communities. *Violence Against Women*, 11, 38-66.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1998). Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet. Bilim Serisi: 113. Başbakanlık Basımevi: Ankara.
- Turla, A., DüNDAR, C.& Özkanlı, C. (2010). Prevalence of childhood physical abuse in a representative sample of college students in Samsun, Turkey. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(7), 1298–1308.
- Türk Dil Kurumu. (2017). Güncel Türkçe sözlük. Erişim: (<http://www.tdk.gov.tr/>). Erişim Tarihi: 10.02.2017.
- UNICEF. (2016). Şiddet araştırması. Şiddet gören çocuklar dünya araştırması. Erişim: (<http://www.unicef.org/violencestudy/3.%20World%20Report%20on%20Violence%20against%20Children.pdf>). Erişim Tarihi: 15.02.2017.

- Uysal, A. (2003). Şiddet karşıtı programlı eğitimin öğrencilerin çatışma çözümleri, şiddet eğilimleri ve davranışlarına yansımaları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Vefikuluçay, D., Demirel, S., Taşkın, L. & Eroğlu, K. (2007). Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 14(2), 12–27.
- Yakut, S. (2012). Lise öğrencilerinde dindarlık-şiddet eğilimi ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.